

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A Hódolatban átvéve:
 Egyszerű évre — 10 kor.
 Hosszú évre — 4 .
 Helyben másban átvéve:
 Egyszerű évre — 20 kor.
 Hosszú évre — 5 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszerű évre — 24 kor.
 Hosszú évre — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Közelítő minden nap a hódolat és
 nagy utáni napok kivételével

Ismerettség és kiadástól:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2

A szerkesztőség kávéházban
 vagy megfigyelés nem vállalkozik.

Előfizetők és hirdetősek a
 kiadástól kezdve intézkednek.

Helyi árak 3 fillér.

NAGYVÁRAD okt. 6.

Áldott ki az Úr nevében jó.

A nagyváradai katolikus hívek régi óhaja, vágya teljesült. A város falai között üdvözölheti az egyházmegye új főpásztorát, ki a magas méltóságban méltó utóda a nagy elődöknek.

Minden időben nagy jelentőségű volt, hogy ki ül Szent László egyházmegyéjének dicsőségtől környezett püspöki székeiben, de különösen nagy jelentőségű most, midőn a modern viszonyok új nagy feladatokat rónak az egyházra. A diszes, de a velejáró kötelemnél fogva terhes egyházfejdelmi szék hitbuzgóságban tántoríthatatlan, jellemében sziklaerős, tudásban bölcs, erkölcsben nemes, lelkiületében apostol szelidségű férfit kíván.

Méltán nagy és igaz öröm árad szét az egyházmegye hívei között, hogy az apostoli szék bölcsesége és apostoli király kegye ily férfival ajándékozott meg bennünket.

Nem először nehezedenek vállaira az egyházfejdelmi méltósággal járó gondok; egy decziniumnál tovább volt híveinek jötevő főpásztor, egy másik egyházmegyének lánglelkű vezető atyja. A haza felvidékének egy tekintélyes részén hagy becses nyomokat áldásos működése, fenkölt gondolkodása. Jótékony bőkezűségét hirdetik az Úr dicsőségére emelt templomok, a művelődés terjesztésére létesített iskolák s ezek és ezek áldva-áldják jótékonyosságát.

A kiváló egyházfő, az Isten szive szerint való főpap immár a miénk, a Gondviselés mérhetlen kegyelme ez egyházmegyét bölcsességére bizta, hogy elődei nyomdokain haladva a hitéletet erősítse s jótékony szívének melegét árasztja az egyházmegye híveire.

Aldott ki az Úr nevében jó!

* * *

Dr. Szmeccsányi Pál nagyváradai I. szert. katolikus megyés püspök tegnap éjjel a gyorsvonattal, dr. Szemethy Géza pápai tb. kamarás, püspöki titkár kíséretében Nagyváradra érkezett s minden fogadtatást mellőzve, a püspöki székházban készen álló lakosztályába tért.

Tegnap délután kikocsizott a városba s néhány látogatást tett.

A tisztelgések.

A beiktatási ünnepélyt megelőzőleg, ma, szerdán fogadja a tisztelgő küldöttségeket.

Az ünnepélyes alkalomra a püspöki palota lépcsőházát remekül feldíszítették pálmákkal s más délszaki növényekkel.

A küldöttségek fogadtatása délután 1/5 órakor veszi kezdetét, a káptalan és az egyházmegyei papság tisztelgésével s utána sorban következnek az egyházak, város, megye, katonaság, hivatalok és testületek küldöttei.

Az ünnepélyes beiktatás.

A tulajdonképeni ünnepély holnap, csütörtökön megy végbe a székesegyházban.

Az installáció megállapított programját már közzöltük.

Reggel 9 órakor a káptalan és papság a püspökért a templomból a palotába vonul s

onnét az új püspökkel térnek vissza a templomba.

A székesegyházban a királyi kézirat és a pápai bulla felolvasása után a főpap allocutiója és a káptalan és papság hódolatának bemutatása következik.

Egyik kimagasló mozzanata lesz az ünnep-ségnek: O Nagyméltósága szent beszédet mond s ennek befejeztével lesz a szentmise.

Az ünnepély után a püspök visszatér diszfogatán a püspöki székházba.

Délben az új püspök diszebedet ad, a melyre a város egyházi, katonai és világi előkelőségei hivatalosak.

Széli és Héderváry a királynál.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: O felsége tegnap délelőtt 9 órakor *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnököt rendkívüli kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök az ügyeket *ideiglenesen* tovább vezeti *formális felmentéséig*, mely egyidejűleg fog történni az új miniszterelnök kinevezésével. O felsége *Széli* Kálmán volt miniszterelnököt magához hívta, hogy meghallgassa a helyzetre vonatkozó nézeteit, mielőtt megtörténne a kabinet megalakítása. Széli Kálmán valószínűleg holnap reggel érkezik Bécsbe és kihallgatásra jelentkezik ő felségénél. Egyelőre még nem határoztak az iránt, hogy más államférfiakat is meghívják-e. O felsége a legközelebbi napokban nem utazik Budapestre és helyettesítésével az új hid felavatása alkalmából József Ágost főherceget bizta meg. Khuen-Héderváry

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Sikamlós utakon.

Írta: E. K.

Szüretre hívtak. E meghívásnak természetesen annyira megörültem, hogy rögtön örömtűzet gyújtottam, nem ugyan a bércek ormán, hanem — téára szomjuhozván — gyorsfőzőkésztségemben. Bakakoromban ugyan volt részem baka torokban, bakatorban azonban már jó ideje nem s így e szüretrehívás felette kelemesen érintett. Hozzá még azt is sejditem, hogy szép leánykák fogják ott a bakatort kínálgatni csakugy mint az aranyos leánykát, vagy a bikarikató vörös ürmöst s ha elképzeltém, hogy a rakétaszikrák mellett női szemek sziporkáiban, hegedűzenés mellett leánykacaj csengésében is léssen részem: tulboldog voltam már jó eleve is, de . . .

Rettenetes kötőszó kérem ez a »de«, mondhatom: kötélrevaló kötőszó, mert rende-

sen ilyenformán köt belé az emberbe: »nyertem százezer koronát, de elvesztettem a sorsjegyemet«, vagy: »megkértem ezt a szép lányt feleségül, de kosarat kaptam tőle.«

A mint mindezekből minden ivlámpa fényénél világosabban kiténik: a százezer koronával és a szépasszonyfeleséggel kellemes birtokviszonyban lehetnék, de itt az átkozott kötőlőzködő *de*, a mely minden derékbirtokviszonyt derékon roppant ketté.

. . . de régi igazság, azaz hogy régi példabeszéd, akarom mondani az alliteráció régi példája az iskolai kézi könyvekben, hogy:

Szegény ember szándékát
 Boldog Isten bírja.

Az igazság szép dolog, még szebb az alliterálás, de legszebb egy félliter állás rummal, csak többemagunkkal legyünk hozzá, hanem a magamforma szegény emberre ha illik a fent-tisztelt példaszó, akkor — szó ide, szó oda, innen oda szó — az regeszertien megdöb-bentő.

Éa nevezetesen (fájdalmas nevezetesség), a mint már említém is, szegény ember vagyok, tehát — a jobbágyfő felszabadításának ellenére — robotolnom kell s darázskarcu derekamot ott és addig kell görnyesztenem, míg azt felsőbb hatalmak elegendőnek vélik.

Gondolám (óvás!: nem uszógondoláról van szó!), hogy délutáni négy órára elvégzem dolgomat, s befogván az apostolok lovait még naplemente előtt feljutok a közeli hegymagaslatra.

Déli falatlenyelés után nekidőltem tehát a munkának jókedvvel, s bőséggel róttam épen a sorokat, mikor csicserrrrregni kezd a távbeszélő csengettyűje. Lecsapom a tollat és odarohanok:

O: Halló!

En: Két állat.

O: Ne zöldüljön.

En: Sárga vagyok mint a répa.

O: Halló! Mit beszél bolondokat!

En: Bocsanat: én okosokat beszéllek:

Az őszi ujdonságok megérkeztek!

Róth M. ^{utóda}

kalap és uri divat üzletébe.

Férfi- és fiu fehérneműk óriási választékban és méret szerint is a leggyorsabban készíthetők.

Férfi, női és gyermek czipők kizárólag a legjobb készítmény.

Egyedüli raktár a világhírű *Fowues* angol gyártmányu női és férfi keztyükben.

gróf miniszterelnök ma délután utazik vissza Budapestre.

A hadügyminiszter rendelete a katonaság magyarságáról.

Budapest, okt. 6.

Föltűntet keltő a hír, melyet ma kaptunk a kaszárnyákból.

Néhány nap óta magyarul beszélnek ott a katonákkal, sőt sulyt helyeznek arra, hogy a vezényszón kívül a magyar legénységgel csak magyar nyelven érintkezzenek.

Különösen feltűnt ez a mostani ellenőrzési szemléken, midőn a tisztek szinte tüntetőleg beszéltek magyarul a tartalékosokkal, sőt az ellen sem volt kifogásuk, hogy »hier« helyett »jelen«-nel is jelentkeztek.

De nemcsak a beszélgetés volt magyar, a szolgálati irások és nyomtatványok is magyar nyelven szólnak legujabban. A katonakönyvekből kitépik a német szolgálati utasítást s magyart ragasztanak a helyébe.

Az intelligensebb tartalékosoknak a szemük-szájuk elállt a bímulattól, halván, hogy a tisztek, akik eddigelé csak privát beszélgetés közben szóltak meg magyarul, most mintha elfelejtették volna a német nyelvet. A vezényszón kívül minden magyarul ment.

Igy mondotta el ezt nekünk néhány, az ellenőrzési szemlén részt vett tartalékos, hozzátéve azt is, hogy a magyar ezredekben ezentul a blankettákat is magyar nyelven fogalmazták.

A szemlén intézkedő katonatiszt felszólította a jelentkezőket:

— Akik magyarul tudnak, álljanak külön!

A magyarok különváltak s erre a tiszttel magyarul szólva szolgálati beszédet intéztek hozzájuk.

A hihetetlennek hangzó hír dolgában ez a válasz érkezik katonai körökből:

— Mindez igaz. A magyar ezredekben ezentul a vezényszón kívül minden magyarul fog történni, nemcsak szóban, hanem írásban is.

halló két állat, a hal hulló, a ló emlős... De ki van ott? Maga az Bandi?

O: Nem Bandi, hanem a maga főnöke.

Tegyük le a kagylót, s ne legyünk kíváncsiak arra, hogy a szintén szüretelő főnök ur ezek után mit mondott, legyen elég csak annyit tudnunk az elszomorító valóból, hogy estvéli félhét órakor léptem ki hivatalomból a szítáló esőtől nedves kövezetre Agyafurt György kártársammal együtt, a kinek kocsija elvitt csaknem addig a szőlőig, a hova szüretre meghívtak volt.

Ott, a hol utaink elágazának, mint javakuruczok, egymásnak Jósízsakát kívántunk. Az ő kocsisa tovahajtott, én pedig a párszázlépés-hosszu gyaloguton, elmerengve (figyelem! ez az elme rengés nem azonos az agyarázkódással) a mult emlékeim, bandukoltam tovább, díjbirkozást rendezve a nyájas agyagos sárral, a mely atyafiságos érzelmeit olyformán nyilvánítá, hogy hol a bal-, hol meg a jobb lábamon lévő lábtümet akarta lehuzni és magánál marasztalni.

— Kegyelem nemes rögök, mondám, hagy-

— Ki rendelte ezt el?

— A közös hadügyminiszterium.

A rendeletet még nem küldték le, csak bizalmas utasítás jött Bécsből, hogy respektálni kell ezentul a magyar nyelvet. A rendeletet csak néhány nap mulva fogják kiadni.

A telepítés.

A magyar gazdaközönség — az utóbbi időben — mindinkább kezd érdeklődni a közgazdasági jelentőségű ügyek iránt — mig ezt a multban nem tapasztalhattuk.

A mig egyrészt az idő is megérleli a modernebb és a haladás bélyegét is magán viselő gondolkodás szükségességét, addig másrészt egy olyan kiváló földmivélsügyi miniszter alatt, mint Darányi Ignác volt, örömmel érdeklődnek gazdáink a közgazdasági kérdések iránt, mint a milyent a »telepítés és a birtok feldarabolásáról« szóló törvényjavaslat is képez.

A telepítési ügy talán a legmostohább gyermeke volt a kormánynak és csak azóta kezdett életjelt adni magáról, a mióta megalkották a földmivélsügyi minisztérium kebelében a telepítési ügyosztályt. Ennek az ügyosztálynak hosszú éveken át tartott megfigyeléseken és tanulmányokon alapuló munkája a fönnebb említett törvényjavaslat, a mely szemlémenél fogva mindenkinek rokonszenvét fogja kiérdemelni.

Ezen javaslat a telepítés négyféléességét öleli fel; nevezetesen:

a) az új községek létesítését;

b) a már létező községek kiegészítő telepítését;

c) a tanyatelepítést és

d) a munkástelepítést.

A javaslat egyik szembeötlő előnye az, hogy járadék ellenében, avagy pedig haszonbér útján is lehet telephelyet szerezni és így még a legcsekélyebb vagyonnal bíró munkás is birtokhoz juthat. Nemkülönbön fontossággal bír azon intézkedés is, hogy a telepítésre rendelkezésre álló területnek egy harmadáig, tehát 80—600 holdig terjedő közpirtokok léte-

sítése van tervezve. Ennek óriási szociálpolitikai jelentősége van, mert ha ezen intézkedés bevalik a gyakorlatban, akkor talán életre fog még kelni valaha az a hatalmas és erős közeosztály, a melyet részben a nemtörődöm-ség, részben az idegen invázió tett tönkre. Ezzel az intézkedéssel lehetővé válik a régi közpirtokok megtarthatása is, tehát a rettentetes mérvű birtok deposedálási folyamatnak, megállítása és feltartóztatása is.

Jogi szempontból is helyes alaphoz indul ki a javaslat, mert szabályozza a telepítő és telepes között a jogviszonyt, sőt még támogatást is ad a települőnek.

Mindazon intézkedések nyilvántartása és ellenőrizhetése szempontjából, a melyek az egyes telepítéseknél előfordulnak, egy országos telepítési tanács fog alkottatni, a melyben az érdekelt minisztérium képviselőin kívül huszonegy független férfi foglalhat helyet. Ezen telepítési tanács véleményének meghallgatása előtt a miniszter nem dönthet akkor, ha 200.000 koronánál nagyobb értéket képviselő ügy elintézéséről van szó.

A telepítési ügynek állami dotálását a telepítési alap fogja képezni olyaténképen, hogy a pénzügyminiszter 10 év alatt 80.000.000 koronát fog a földmivélsügyi miniszternek átengedni és ezen összeget évi 4%-ot eredményező koronajáradék alakjában fogja beszerezni.

A mint látható, tehát a pénzügyi rész is eléggé kedvező megoldást talált és így nincs más hátra, hogy mielőbb tárgyalás alá vegyék ezen fontos javaslatot.

Ha Darányi Ignác már eddigelé nem örökítette volna meg nevét szorgalmas munkásságából fakadó törvényjavaslatai folytán, így akkor ez a javaslat bizonyára hatalmas obeliszkje lett volna az emlékezésnek és így joggal hisszük és reméljük, hogy ezen telepítési javaslat kezdete annak az új mentő akciónak, a mely sokakat fog életre kelteni.

Mihók Sándor.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 8—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

ják meg lábaimon cipőimet, mert érzem, hogy nem születtem mezitlábba dervisnek, s a születési fogyatkozásom miatt cipőmentesen aligha be nem gyuladna a tüdőm, ezt pedig épen nem tartom felette kívánatosnak.

E megható magánbeszédem ügylátszik valóban hatott, mert azután már kevésbbé voltam ragadós, de annál inkább csuszós. Mind-egyre közelebb értem azonban a szőlőt termő paradicsomhoz. Már hallottam a bögőhegedű dörmögését, a klarinét vijjogását, egy-egy hangosabb hujju-t, szívem a generálmarsot verte már, a mikor eszembejutott, hogy a szósz mellé jó lesz valami tószt is. Ott — ugy számítottam — kár volna tósztgyártással tölteni az időt, sokkal okosabb addig inkább bort tölteni. Most rá érek, tehát fogalmazok. Kezdem is rögvést törni — habár nem mogyoró törővel — a fejemet, hogy mit is mondhatna még az ember valami olyat, amit ezeltől év-ezredekkel agyon nem csépeltek már, tehát valami újat. Nem akartam ugyanis hitelt adni Ben Akibának (igaz, hogy nem is kért tőlem hitelt, mert mindig készpénzzel vásárolt), a ki

köztudomás szerint azt tartá, hogy semmi új nincs a nap alatt.

Na, gondoltam, azért is le fogom czáfolni Akiba urat s majd találom ki olyat, amiről még senkisé hallott. Igyekeztem tehát gyorsan rendbe szedni gondolataimat, hogy valami újat mondhassak.

Amint így szedegetem, szedegetem gondolataimat, egyszer csak nagy hirtelenséggel az villan át agyamon, hogy hia igyekeztem volna Akibát lepipálni, mert az ez idő szerint lehetetlen. Most ugyanis este van, a hold világít s így őt még ha találnék is ki valami szokatlant, lefőzöm nem lehetne, mert ő csak azt mondta, hogy a nap alatt nincs semmi új, de azt épen nem állította, hogy a hold alatt ne volna új. Az én ujságom pedig a hold világ alatt születnék meg s így minden erőlködésem ellenére is csak neki lenne igaza.

Tehát, gondoltam, maradok csak a régi örök szépnél, a szépuemnél. Beszélni fogok ró-luk, iszom egészségükre...

De (már megint itt van ez az átkozott de) a mint gondolatban javában iszom előre a

Elvünk mindent olcsón adni és a n. érdemű közönség bizalmát teljesen megnyerni.

Telefon 249. sz.

Telefon 249. sz.

MAI LEGOLCSÓBB ÁRAINK:

Idei maróni kilója — — — — — 48 fillér.
Petróleum I. rendű 1 liter — — — — — 28 »
Ujság! Tarka háziszappan kilója — 48 »
Rizs keményítő kilója — — — — — 64 «

CSORDÁS TESTVÉREKNÉL,

Szt. László-tér.

UJDONSAGOK.

Szerecsányi püspök és a kath. nagygyűlés.

Két hét múlva ismét összeül az ország szívében a kath. nagygyűlés, mely a kath. egyetemes országos szövetsége által rendezett nagygyűlések között negyedik lesz már. Országszerte szervezkednek a kongresszusra, melyről sok üdvös és hasznos dolgot vár a magyarországi kath. közvélemény.

Az előkészítő bizottság a püspöki kar tagjait kérte fel a kongresszus védnökei gyanánt. Főpásztoraink egymás után nyilatkoznak az előkészítő bizottság felkérésére s mindannyian egytől-egyig helyeslik a kongresszus megtartását, elfogadják a védnökséget, hivatkozásokat és papjaikat biztatják a nagygyűlésen való részvételre és sokan közülük személyes megjelenésüket is megígérték.

Szerecsányi Pál váradi püspök, aki a tavalyi kath. nagygyűlésen a püspöki kar nevében a záróbeszédet tartotta, az előkészítő bizottság elnökéhez Zichy János grófhoz a következő levelet intézte:

Méltóságos Gróf Ur!

Benső örömmel értesültem Méltóságodnak e hó 15-én hozzám intézett becses leveléből arról, hogy a Magyarországi Katolikus Egyesületek Országos Szövetsége — immár negyedik országos katolikus nagygyűlését a folyó évi október hó 19—22. napjain szándékozik megtartani.

Az isteni Gondviselésbe vetett bizalommal remélem, hogy e negyedik katolikus nagygyűlés is, éppen úgy, mint az előbbiek, a keresztény katolikus érület és öntudat erősödésére, a katolikus társadalmi tevékenység és hitélet fellendülésére s ezzel egyszermind szeretett hazánk javára áldásos és maradandó kihatással lehet.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását, melylyel maradok Savnikvár, 1903 szept. 21.

Méltóságodnak alázatos szolgája

Szerecsányi Pál,
váradi püspök.

Oktober 6 megünneplése.

Kegyeletes módon áldozott Nagyváradi hazafias közönsége a nemzet vértanui, az aradi várban kivégzett tizenhárom hős emlékének. Délelőtt 9 órakor az újvárosi Szent László plebánia-templomban gyászmise volt, melyet dr. Vucskics Gyula plebános végzett segédlettel. A templom hajójában Germán Károly kegyelet intézete imponálás katalalkot állított fel, melyet Jelinek Ferencz műkertész déli virágokkal díszített.

Jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Komlóssy József gazd. tanácsnok, Bereczky Géza a 48-as agghonvédek elnöke a nagy idők élő tanuival, Gerő Armin főkapitány, dr. Horványi Gyula, dr. Szolcsányi Hugó, gróf Stadniczky László, dr. Pácz Sándor, Nadányi Jenő, Márkus János, dr. Kováts S. János keresk. igazgató a tanári karral s ifjúsággal, Beczky Lajos a 48-as népkör tagjaival, a kath. jogakadémia ifjúságának képviselői, az újvárosi közs. elemi finiskola tantestülete s növendékei, a tanítóképző intézet stb.

Mise végén a templomban levő közönség a Hymnuszt énekelte.

Ugyancsak gyászmise volt a premontrei-templomban, melyen a főgimnázium s a kath. jogakadémia ifjúsága jelentek meg tanárai vezetés alatt. A gyászmisét Mártoncsik Alajos főgimn. hittanár tartotta.

A kath. jogakadémia ifjúsága este fél 6 órakor az akadémia dísztermében nagy közönség jelenlétében gyászünnepélyt rendezett, melyen a Hymnus elneklése s Géczy Imre olvasóköri elnök hazafias megnyitóbeszéde után Szemes Imre I. é. jogh. szavalt tüzzel Abrányi Emiltől. Popity János, az ifjúság kiváló szónoka mondott ezuttal is tüzes ünnepi beszédet, szónoki hévvel, lendülettel. Strébely Gula I. éves sikertült szaválata után a Szózatot énekelte az ifjúság.

A premontrei kath. főgimnázium Eötvös-önképzőkörre szintén kegyeletes ünnepet ült tegnap délután az aradi vértanúk emlékére a következő műsorral: elnöki megnyitót mondott Grósz Imre VIII. o. t. Alkalmi felolvasást Lukács Béla VIII. o. t. tartott. Konda László VIII. o. t. ünnepi beszédet mondott. Végül Sebestyén Gyula VIII. o. t. szavalt.

A főrediskola Arany János önképzőkörében 4 órakor volt a gyászünnepély. Weisz Emánuel VIII. o. t. elnöki megnyitót mondott. Sáros Sándor VII. o. t. Palágyi Lajos »Oktober 6« című költeményét szaválta. Weisz Izidor VI. o. t. ünnepi beszédet tartott. Lévai Pál VII. o. t. Abrányi Emil »Erdős hit« című költeményét adta elő. Végül Fodor Jenő Pósa »Az aradi tizenhárom« költeményét szaválta.

Este a színházban diszeldadás volt.

TAJÉKOZTATO.

Oktober 8. Szerecsányi Pál lat. szert. püspök installációja.

Oktober 12. Születés a nagyváradi hegyen.

Oktober 15. A biharmegyei elmekórház megnyitása.

Okt. 26. Sakkverseny a Royal-kávéházban.

* A premontrei rend Radu püspöknel. Dr. Radu Demeter nagyváradi görög szertartású katolikus püspöknel tegnap délelőtt a jászóvári premontrei rend nagyváradi társházának tagjai jelentkeztek tisztelegésre. A rend tagjait Novotny S. Alfonz házfőnök, főgimnáziumi igazgató vezette a püspök elé. Novotny beszédben tolmácsolta a rend üdvözlését s kérte a püspök jóakarátát a rend és annak főgimnáziuma iránt. Radu püspök rendkívül melegen fogadta a rend üdvözlését s hosszabban eltársalgott a tisztelegőkkel főleg tanügyi dolgokról.

* II. Rákóczy Ferencz arcképe. Gróf Kreith Béla, az 1848/49-iki Kossuth-muzeum tulajdonosa beadványt intézett Nagyváradi városához, amelyben felajánlja II. Rákóczy Ferencz olajfestményű arcképét a városnak megvételre. A kép Mamjaki egykoru eredetije után készült. Az életnagyságu mellkép ára diszes rámaival 460 korona. Más kétféle Rákóczy-képet is ajánl a muzeum tulajdonosa, az egyiknek ára 60 korona, a másiké 100 korona. A kép megvételével az ereklyemuzeumot is segítené a város.

* A műkedvelők énekkara, mely a püspöki beiktatás alkalmával a székesegyházban énekelni fog, tegnap tartotta utolsó főpróbáját a Katolikus Kör helyiségében. A teljes zenekisérlettel előadott énekszámok most már megelégedően jól mentek; a hatalmas énekkar minden

medve bőrére, akarom mondani a hölgyek egészségéért, egyszerűen zsupszi . . . 170 centiméter hosszúságomban elterültem a sárban.

Bár én csakhamar feltápázkodtam, deli természetem hű kefényomata azonban ott maradt.

Keserves sors! Nekem, a ki eddig csak elméletileg tanultam a természetet, most egyszerre az önkéntelen kísérletezés terére kellett lépnem, jobban mondva hasalnom. Gyakorlatilag kellett tapasztalnom a mozgási erélynek helyzeti erélylyé való átalakulását, a lejtőn való esés és a tapadás törvényeit.

Az első két tapasztalattal még csak megbarátkoztam volna valahogy, de a tapadás már rémitő mód kellemetlenül érintett. Közben ugyanis homlokon csókoltam az édesanyaföldet, azalatt a sár, melynek martalékául előzőleg nem engedtem át cipőimet, most felkapaszkodott fekete kabátomra, kalapomra, tenyeremre, arcomra, s a hold, mely eddig felhőkpenyébe bujva tollázkodott, most — hallván az esésem okozta velőki, illetve felhőkig ható locsanást — hirtelen ledobva köpenyét magáról, kajánul mosolyogni kezdett fekete-sárga mivoltomra.

Haj-haj: fekete-sárga szín!

Miért is nincs a sárnak piros, vagy zöld színe? Akkor még gondolhattam volna arra, hogy részt vegyek a szüretben. De fekete-sárga színnel hogyan állítsak be oda, a hol magyarosan vidám hangulat uralkodott? Nemcsak kinevettek volna, hanem — még mielőtt megszáradok — bizonyára ki is löknek.

Mi lehetett Almos keserve, Tantalus kinja az én fájdalmas helyzetemhez képest?

Almodozva szépleányeseregéről, lábam tánczra, ajkam ivásra készen, lelkemben egy alig épülő tózt romjaival, rakétasisteregés és cimbalom-pengés hangjai mellett álltam az ígért földje, jobban mondva a szőlőskert kapuja előtt.

Ketreczbe zárt éhes tigrisnek ha nyershust mutogatnak, de beléharapni nem engedik, hasonlítható csak az én kinjaimhoz. Reszkettem, mint a megüött hangvilla, habzott ajkam a dühtől, miként a frissen csapolt sör . . .

A sövénykerítésen túl épen akkor zendítették rá, hogy

Ki van künn, ki jár künn,
Kinek a kutyája ugat künn? . . .

Odabenn, úgy látszik, hogy jókedvükben

engem már kutyába vesznek. Nono, csaholtam vissza:

Lesz még szőlő lágy kenyér,
Lesz még a kutyára dér . . .

De ugylátszik mégsem rám vonatkozott a nóta, mert nemsokára azt huzták rá, hogy:

Kék a kökény, zöld a petrezselyem,
A babámba' meghült a szerelem . . .

Hápczi! hápczi! Na az én babámban nem tudom, hogy meghült-e a szerelem, de az bizonyos, hogy én magam meghültem, mert itt a nátha . . .

Megtörültem a szememet, az ígért földjének hátat fordítottam és indultam a merre jöttem és hoztak: visszafelé . . .

Hiába hangzott felém belülről, hogy:

»Gyere be rózsám, gyere bel!»

nem hittem a sziréni hangoknak, hanem haladtam a magam sikamlós útján tovább . . .

Nagymennyiségben megérkeztek szőlő szállító kosarak

5 és 10 kilós ürtartalommal.

Az iskola idény beálltával különböző alaku kötőkosarak, iskolatáskák, melyek legolcsóbb árakban lesznek árusítva. Továbbá nagy választék gyermekkosárakban, utazó kosarakban stb.

Számos megrendelést kérve kiváló tisztelettel

OPPENHEIM F. VILMOS kosáráru kereskedése

401.

Nagyváradi, Fő-utcza, Barts-ház.

tagja legjobb tudását viszi a beiktatás lélekemelő ünnepélyére s precíz énekük imponáló hatást gyakorol. A jelenvolt közönség — jobbára zeneértők — igaz elismeréssel gratuláltak a szép sikerért az énekhar lankadatlan buzgalmu, kitűnő karnagyának, *Beleznay* Antalnak.

* **Uj ügyvéd.** Dr. *Puskás* Béla kiváló képzettségű nagyváradai ügyvédjelölt, mint értesültünk, Budapesten az ügyvédi vizsgát kitűnő eredménnyel tette le s közelebb Nagyváradon ügyvédi irodát nyit.

* **Barakkok a beszállásra.** Sok kellemetlensége van a lakosságnak a katonák beszállásolásával, ezért érdeklődéssel fogadták a honvédparancsnokság azon ajánlatát, hogy ha Nagyvárad városa 1000 ember beszállásolására alkalmas barakkot épít s azt átadja a katonaság részére, cserébe adják a városnak a vasútállomáshoz vezető fűtőn levő *Markovits-féle* házat. Ilyen alapon azonban aligha lesz a dolgból valóság, mert a városnak a kérdés ilyen megoldása közel 100,000 koronájába kerülne. *Köszeghy* József főmérnök előterjesztésében foglalkozik a kérdéssel s az Incze és társa, valamint a *Rimanóczy* és *Rendes* ajánlatával. A főmérnök szerint a barakkokat a *Kommandáns-réten*, a *Markovits-gyár* mögött lehetne felépíteni. Az elfoglalandó terület 8500 koronát képviselne, négyszögmeterranként 30 fillérjével számítva. A barakkok építése 150,000 korona lenne. A főmérnök véleménye szerint a *Markovits-ház* nem éri meg a katonaság által felvett 80,000 koronát, hanem csak 60,000 koronát. Incze és társa hajlandó 150,000 koronáért felépíteni a barakkot, és a *Markovits-házat* 60,000 koronában átveszi. *Rimanóczy* és *Rendes* szintén 150,000 koronáért építenék fel a barakkot, de a *Markovits-házat* 80,000 koronáért átvennék. A két ajánlat közül azonban a főmérnök az Incze és társa ajánlatát elfogadhatóbbnak tartja, mert az építés szilárdabb, megfelelőbb. A *Markovits-ház* átadását nem javasolja, mert annak az értéke emelkedik a *Fő-utca* rendezése által. Javaslata az, hogy a város lépjen érintkezésbe a katonasággal s ajánlja fel, hogy 90,000 korona összeg és a *Markovits-ház* átadása mellett hajlandó a barakkokat kiépíteni. Így a területet ingyen adná a város.

* **Uj zárda a Délvidéken.** A torontálmegyei *Nagy-Szent-Miklóson* nagy fényvel avatták fel a *Miasszonyunkról* nevezett iskolának új zárdáját s tanintézetét, mely elemi és polgári iskolából áll s jórészen *Nákó* Sándor gróf, a község nemesszövű földesura bőkezűségének köszöni létét. Az ünnepség szombaton kezdődött, mikor is a 12 iskolánövér az egész értelmiség élén maga *Nákó* gróf fogadta s üdvözölte, mint a város új lakóit, kiket azután 100 kocsin a zárdába kísérték. Az ünnepség egyházi része vasárnap ment végbe, mikor is *Dessewffy* püspök képviselésében dr. *Kún* László apátkanonok nagy segédlettel díszes közönség jelenlétében a zárdát és iskolát beszéltette. Egyben felolvasta a megyéspüspök megleghangú levelét, melyben köszönetét nyilvánítja *Nákó* grófnak kifejtett fáradozásaiért. Az ünnepségen részt vettek a *Nákó* és *Lipthay* főúri családok, dr. *Pacséry* kir. tanfelügyelő, az összes hivatalok és tanintézetek. Nagy hatást keltett *Pacha* esperes és *Pacséry* tanfelügyelő lelkes beszéde. Délben *Nákó* gróf kastélyában fényes ebédet adott. Az egész város ünnepi hangulatban volt s a közönség valláskülönbőség nélkül lelkesedik az új intézet és annak vezetői iránt.

* **Kossuth-szobor Kecskeméten.** A kecskeméti Kossuth-szobor bizottság *Koda* Elek polgármester indítványára elhatározta, hogy a szobrot a Széchenyi-téren fogják felállítani s 1904. évi szeptember 19-én fogják ünnepélyesen

leleplezni. A szobor költségeire eddig 40,000, azaz negyvenezer korona áll rendelkezésre, amihez a városi tanács 1000 koronát fog megszavazni. A szobrot nem pályázat útján fogják elkészíteni, hanem ajánlat útján fogják odaadni a legelőnyösebb ajánlatot tevő művésznek, ki köteles azt 1904. szeptember 19-én készen átadni.

* **Tűz Szent János-utcán.** Tegnap este 10 órakor nagy riadalmat okozott a Szent János-utcai *Freisz* házban kiltűtött tűz. A veszedelem a padlásra támadt s csakhamar lángban állott a tető. Az ócska tűzfészek égése nagy pánikot keltett a szomszéd ház lakói között. A hír eljutott a színházba is, nagy riadalmat keltve, mert többen a ház lakói és a szomszédok közül éppen a színházban voltak. Így a szomszéd ház tulajdonos *Grám* Károly árvaszéki elnök is. De a nagy ijedelem indokolatlan volt, mert a kivonult tűzoltóság csakhamar lokalizálta a tüzet s minden komolyabb veszedelemnek elejét vette.

* **Kitüntetés.** *Benoist de Limonet* Károly ezredest a badeni katonai főrdőház parancsnokát nyugalmába helyezése alkalmából a király a III. osztályú vaskorona rend keresztjével tüntette ki. — A kitüntetett ezredes des *Echerolles-Kruspér* Sándoré sógora s Nagyváradon is számos ismerőse van az uri társaságban.

* **Szabaddmüves kongresszus.** A páholyok ugy látszik erősebb és egyöntetűbb vakolásra készülnek, — erre vall az a körülmény, hogy kongresszust terveznek. Ugyanis a *nagyváradai „László király“* páholy felhívást intézett a páholyokhoz, melyben egy nagygyűlés egybehívását sürgeti. Hogy nem a nagy szájjal hirdetett humanizmus előmozdítására tartják a nagygyűlést, azt elárulja a tárgysorozat, melyen szerepel a tanügy államosítása, páholyok létesítése, szabaddmüves liga alapítása stb. és ** — vagyis ünnepélyes vakolás. Mindennek ugyan semmi köze a humanizmushoz, hanem hát törődjön vele más. Vakulj magyar! Erre gondolják jó lesz ez is. Hogy hol és mikor lesz ez a diszvakolás, a váradai temetőárok odújában vagy más hasonló bagolyfészekben? — ahöz semmi köze a profán világnak.

* **A szüret a megyében.** A szőlők rekonstrukciójával mindjobban haladnak Biharvármegye bortermő vidékein is. Az idén közepes jó termés várható, bár a hosszú szárazság nagyon megcsappantotta a terméskilátásokat. A vármegye területén a hivatalos szüret október 18-án veszi kezdetét. A nagyobb szőlőtulajdonosok közül azonban többen előbb kezdik meg a szüretet.

* **A marseillei pestis megszűnt.** Marseilleben a pestis megszűnővén, a kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a Marseilleből származó árukra elrendelt forgalmi korlátozások hatályon kívül helyeztessenek. A rendelet erre vonatkozó része így szól: „Tekintettel arra, hogy Marseilleben a pestis megszűnt, a Marseilleből származó áruk és tárgyak behozatalának és átvételének tilalmazása, illetve korlátozása tárgyában folyó évi szeptember hó 19-én ad 61.131. szám alatt kelt rendeletemet a magyar királyi bel-, pénz- és földművelésügyi miniszter urakkal, nemkülönben az osztrák császári királyi kormányval egyetértőleg, ezennel hatályon kívül helyezem.“

* **Pályázat a m.-telegdi plébániára.** A váradai egyházmegyei körlevél legújabb száma pályázatot hirdet a *Névery* Aurél halálával megüresedett *mező-telegdi* plébániára. A pályázatakat f. hó 20-ig kell benyújtani az egyházmegyei hatóságnál.

* **A tenger tragédiáiból.** A „Genova“ nevű olasz kereskedelmi hajóról, az Atlanti oceán déli vizeiben egy csolnakot pillantottak meg nyílt tengeren. A hajó parancsnoka nyomban a csolnak felé irányította a járművét. Minél közelebb ért az olasz hajó a csolnakhoz, annál

feltűnőbb volt ez utóbbin a csönd. A csolnak gazdátlanok látszott s a tenger hullámai tetésük szerint sodorják. Amikor azonban a hajó a csolnakhoz ért, akkor látták csak a hajóról, hogy egy férfi fekszik alétlan a csolnak fenekén. Evezők nem voltak a csolnakban, melynek orrán ez a név volt olvasható: „Syracuse“. Nyilván ez volt annak a hajónak a neve, amelyhez a csolnak tartozott. Az olasz hajó kapitánya a fedélzetre emeltette a hajótöröttet csolnakjával együtt. A szerencsétlen ember már alig lélegzett; látszott rajta, hogy napok óta nem evett, nem ivott s közel van az éhhalálhoz. Soká tartott, amíg gondos orvosi kezeléssel magához térítették. Ekkor elmondta a kiállott szenvedéseinek és szerencsétlenségének történetét.

— Szeptember 12-én indultunk el New-Orléansból, hogy Dél-Afrika érintésével az ausztráliai partokon közvetítsük a forgalmat. Én a hajónak a gépésze voltam. Szeptember 20-án éjjel viharunk támadt. Ez nem lett volna baj, azonban a hajónknak eltört a csavara és ekkor a habok játéka lettünk. Két napig tartott a vihar, amely elsodort bennünket a dél-amerikai partok felé, 22-én éjjel egyszerre hatalmas roppanás riasztott fel bennünket: a vihar oly erővel vágta a hajót egy sziklazátonyhoz, hogy a szó szoros értelmében ketté szakadt. Az örült zavarban és halálördítésben sikertült a csolnakba vetnem magam... néhány perczel később a hajót elnyelték a hullámok. Az én csolnakomon kívül még két csolnakot sikertült vízre bocsátani; de a sötétségben és a viharban nem találtunk egymásra. Reggelre magam láttam a tengert. Négy napig vergődtem így éltén-szomjan, aztán elájultam. Többet nem tudok.

Az olasz hajó kapitánya kikötőbe érve, azonnal megkabelezte Amerikába az eltűnt hajó sorsát, amelyről mindeddig mit sem tudtak. A hajóval mintegy negyven emberélet veszett a tengerbe.

* **Leleplezett pénzhamisítógyár.** A fővárosi rendőrség tegnap reggel egy pénzhamisító bandának jött a nyomára, amelynek fővezérélt egy rovott multu vasuti tisztviselőt le istartóztatott. A Csömöri-ut 20. számú ház második emeletén egy rovott multu ember, névszerint *Pataky* György volt vasuti munkás feltűnően gyanus életet folytatott. Nevezetesen az elzűllött, ember egész nap ki nem mozdult aszobájából, hanem állandóan gyanus emberek társaságában otthon ült és csak este, a sötétség leple alatt surrant ki a házból. A detektívek erre figyelni kezdték *Pataky* Györgyöt s gyanus társait és megállapították, hogy a rendőrség a följelentők által ezuttal jó fogáshoz jutott. A társaság egy veszedelmes fővárosi pénzhamisító banda, melynek feje *Pataky* György. A detektívek tegnap reggel rajtaütöttek a súlyos gyanuval terhelt *Pataky* Györgyön éppen akkor, mikor mindennapos éjszakai dorbézolásból reggel 8 órakor hazatért pihenni. A pénzhamisító banda csömöri-uti büntanyáján, a detektívek 11 darab gipszformát találtak, amelyek a hamis 1 forintosok kiöntéséhez szolgáltak. A banda gyártmányai olyan meglepően ügyesek, hogy azoknak forgalomba hozatala legcsekélyebb nehézségekbe sem ütközik. A rendőrség *Pataky* letartóztatása alkalmával lefoglalta a bűnjeleket és a rendőrség fogházába szállította *Patakyt*, akinek kihallgatása még nem ért véget. A nap folyamán még számos letartóztatás várható.

x **Felhívjuk t. olvasóink figyelmét** *Szabó* és *Hajnal* jóhírű fűszerkereskedő cég lapunk mai számában levő hirdetésére. 117

x **Felhívjuk t. olvasóink figyelmét** *Oppenheim F. Vilmos* kosáráru kereskedésének lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Olvasóink figyelmét felhívjuk** *Csordás Testvérek* jóhírű fűszerkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére. 140.

x **Október hó 1-én** azaz csütörtökön kezdődött *Csillér Imre* áruházában az Olasz Fő-utczán, a második szenzációs hét, mely hétnél egy napján a vevőközönség a vásárolt árukért fizetett teljes összeget 10% levonás mellett visszakapja. Ezen rendkívüli nagy kedvezmény kihasználását ajánljuk a n. é. közönség különös figyelmébe.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Szerda: Lotti ezredesei.
Csütörtök: Szenes legény, szenes leány, Parasztbecsület.
Fétek: Doktor ur.
Sombat: Királyfogás.
Vasárnap: Déután Obrenovits Sándor, este Királyfogás.

Hunyady László.

Nem arról fogunk elmélkedni, milyen nehéz feladat vidéken operát előadni. Ujabb sablon operát kívánni, operát gyengén előadni s aztán szidni a szegény vidéki színházat, mért nem lett operaházzá?

Utóvégre ma már sokkal általánosabb a zenei műveltség, hogysen a közönség operaelőadások nélkül is beérens a drága színházzal. Viszonzásul egy-két fokkal lejjebb akasztjuk az igényeinket, a megakadásokon keresztül segítjük fölünk egy kis fantáziával meg nagyon sok jóakarattal s akkor színészeink is lelkesedéssel fogják a farszóló opera-betanolással tölteni idejüket. Így fogjuk zenei önművelésre szoktatni az énekes társulatot és zenei művelődésre alkalmat adni a közönségnek is.

Hunyady László, a legszebb magyar opera nehéz próbára tette társulatunkat. Nagy méreteken, nagy művészek számára dolgozta ezt *Erkel* Ferencz, nem is csoda, ha leritt egyes szereplőinkről.

Szigoruan véve a dolgot, csak egyet kellene kiemelnünk: *Ruzsinszky* Iionát (Szilágyi Erzsébet.) Impozáns, hatalmas, csengő hangja és nagy énektudása valósággal ragyogott az este, kivált a II. és IV. szakaszban. Mindvégig megmaradt hangjának frissesége, a mi pedig olyan nehéz és nagy s még *Ruzsinszky* Iionát is megpróbáló áriák mellett, minő a híres *La Grange* ária is, különös érdem számba megy. Játékára nem lehet nagyobb dicséretet mondani, mint hogy énekétől nem maradt el.

A többi már elnézést kér. *Horváth* Kálmán (Gara) elnézést kér azért, hogy éneke néha harsogássá vált. Gyönyörű baritonja van minek azzal örökké oly pazarul bánni? Egyébként, a hol szerepe is forte éneket kívánt (pl. az *Orömré* fel Gara kezdete s vége), nagy sikere volt. *Parlagi* Kornél (Mária) elnézést kér és igen szívesen kap azért, hogy először lépett fel operában. Nem lehetett tökéletes, de kellemes hangjával, ha kiméletesen bánik vele, csak lépjen fel minél többször operában, csak használni fog neki. A II. szakaszbeli duett friss része s a börtönbéli duett, majd trio az este sikerültebb részeihez sorolhatók. Hasonlóan nyilatkozhatunk a két tenoristáról. *Békefi* (Hunyady László) is, *Ferényi* (V. László) is a vidéki színvonal körül megállapodott tenoristák, elég, hogy szerepüket tisztán énekelték. Békefit azonban figyelmeztetjük, hogy a tulságosan erős hangokat nem bírja s a merészen kívágottnál után érezhető volt rajta a kimerülés. *Haller* Irma (Hunyady Mátyás) sokat kér, mikor elnézést kér. Az ő hangjával lehet

operett-primadonna, de az operánál csak maradjon a nézőtérén.

Az énektar szegénysége most tünt ki alaposan. Mikor szétozlottak néppé, katonasággá, nemzetiséggé s királyi kíséretté, minden csoportban vitéztek vagy négyen. Komikus volt, akár csak a bárom, keztyűsen és püspöksüveg-gel miséz, papnak öltözöt ügyefogyott kórista. A zenekarban nincs erő. Hol van az a hatalmas nyitány, a melyet a megnyitó előadáson a katonazenekar annyi lelkesítő erővel, a közönség viharos tapsaitól kísérvé adott elő? Szánalmasan állunk díszletek dolgában is; a II. szakaszbeli oltár Hájóba való. A közönség teljesen megtöitötte a házat s a szereplőkön kívül megtapsolta *László* Irént is, a ki okt. 6. lévén, előadás előtt *Váradi* Antal »Tizenhárom« cz. versét szavalta el erősen pózolva, de hatalmas organummal s fölötte csekély betanulással. *Dr. K. A.*

A holnapi előadás. A heti műsor egyik legvonzóbb estéje lesz a holnapi. Két gyönyörű zenemű kerül színre egy a klasszikus, mint a könnyebb zenebarátaink műélvezetére. Mascagni világhírű alkotása, a »*Parasztbecsület*« opera az egyik, melyben *Ruzsinszky* Iiona éneklé Santuzzát. *Békefi*, *Horváth*, *Parlagi* T. *Pogány* Janka játsszák még a főbb szerepeket.

Lotti ezredesei. Agnely Irén betegsége kénytelen műsorváltozást eredményezett. A mára hirdetett *Bajusz* helyett a nagyváradi közönség egyik kedvenc darabja, a vidám és szép zenéjű *Lotti ezredesei* kerül ma este színre az új társulat tagjaival. A czimszerepet *Parlagi* Kornélia játssza Nagyváradon először. A többi szerepek nagyrészt a régi kezekben vannak.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 6. Bérletszám 6. (páros.)

Ma szerdán, 1908. október 7-én:

LOTTI EZREDESEI.

Énekes bohózat.

S Z E M É L Y E K.

Daventry Tom, piskótagyáros	Szathmáry Arpad
Hariet, a felesége — — —	Benkő Jolán
Dikson Jon, szabó — — —	Bérczy
Kitty, a felesége — — —	T. Pogány Janka
Ramajanah, namlakahi rája —	Deésy Alfréd
Bibiana Lotti, nemzetközi chanteuse exentrique színésznő	Parlagi Kornélia
Barley, tarka szinpad igazgatója	Krasznay
Fox, tábornok — — —	Bognár
Elisie, Lotti szobalánya — —	H. Czene Stefi

HELYARAK: Nagypáholy 14 koron s. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsólye 3 kor. Körsszék 2 k r. 40 fill. Tálmisszék, 2 kor. Erkölyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkölyülés oldal 2-ik sor 30 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 óraker.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 óraker, vége 10 óraker.

Holnap, csütörtökön, október 8-án

Parasztbecsület.

Opera.

Ezt követi:

Szenes legény, Szenes leány.

Operette.

IRODALOM.

A Nagyváradi Jogászegylet kiadványai.

Jogászegyletünk, melynek élén *Rilók* Zsigmond, a kir. ítélő:ábla kitűnő elnöke áll, gyors egymásutánban adja ki az ülésain, melyeken a nagyváradi jogászvilág nagy érdeklődéssel vesz részt, elhangzott nagy érdeklő felolvasásokat. Ujabbban a következő kiadványai jelentek meg: *Dr. Fopu* Györgytől »Erkölcsi alapelvek a magánjogban.« *Dr. Agoston* Péter-től »Causa traditionis.« *Dr. Rosenthal* Mórtól »A meny jogi helyzete.« *Gerő* Arminiól »A nyomozás az új bünvádi perrendtartás szerint.« *Dr. Perjéssy* Mihálytól »Válasz Gerő Arminnak a nyomozásról tartott értekezésére.« *Dr. Váradi* Zsigmondtól »Törvénytelen.« *Dr. Grósz* Menyhértől »A te. ti sértések minősítése.«

Mind e füzeteket az egylet tagjai évi tag-sági díj fejében díjmentesen kapják.

E füzetek mind egyike szakszerű, igen tartalmas előadást foglal magában, bővebb ismeretetésére reá fogunk térni. Megjegyezzük, hogy e füzetek egyenként is megrendelhetők a Jogászegylet pénztárnokánál, *dr. Baróthy* Pál kir. ügyvédszél és a Jogászegylet titkárnál, *dr. Váradi* Ödön ügyvédszél (Széchenyitér 12.)

EGYESÜLETEK.

Sakkverseny Nagyváradon.

A nagyváradi Sakk-kör a hónap folyamán nagyszabású sakkversenyt rendez, a Royal-kávéház külön termében. A versenynek két pontja lesz. Először az összes jelentkezők mérkőznek mindenkivel, vagyis osztályozó verseny vezet b az érdekes sakkturnát. Az itt elért eredmények alapján aztán lesz a díjazóverseny, két osztályban és két fordulóval. Az I. osztályban 60 kor., 40 kor. és 20 kor.; a II. osztályban 15 kor., 10 kor. és 1 sakk-könyv lesznek a díjak. A versenyre jelentkezői október 20 ig lehet *Hegyesi* Pál torna-vezetőnél vagy *Gesztesi* Ödön pénztárnoknál. A sakkverseny októder 26-án veszi kezdetét. A verseny szabályok ki lesznek függesztve.

NYILTTÉR.

Az őszi ujdonságok

uridivat cikkekben, u. mint:

Angol és belföldi kalapok,

fehérneműek, uri, női és gyermek *czipőkben*,

nyakkendők, gallérok, kézelők, sétabotok,

esőernyőkben megérkeztek.

Különösen bátorodom felhívni a t. közönség b. figyelmét *czipő-raktáramra*, a mely kizárólag a *legjobb* honi kézimunka és ugy kivitelben, mint minőségben felülmulja az összes külföldi gyártmányokat.

Határozott clesó árak.

LEIPNIK MIHALY,

uridivat nagyáruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Telefon 362.

Igazságszolgáltatás.

Elgázolt gyermek.

A múlt tavaszon az országos vásárról hazafelé hajtott Z. Nagy Sándor püspöki gazda. Szekerén bepálinkázott társaság dévajkodott s az egyenes országuton neki eresztve a lovakat, száguldott a szekér.

Előttük az nton Kucsó János 9 éves fiú ballagott az anyjával. A vadul száguldó szekeret későn vették észre, s mire kitérhetek volna, a kis fiút elgázolta a szekér. A gyermeknek éppen a karján vágódott keresztül a kerék s a felkarcsontját ketté törte. A kis fiú azóta meggyógyult s most vont a felelősségre a büntető bíróság Z. Nagy Sándort és sebes hajtással okozott súlyos testisértés vétségéért két heti fogházra ítélte.

Felmentett kereskedő. A nagyvárad kir. ítélőtábla tegnap foglalkozott Mertz Nándor fűszerkereskedő csődügyével. Mertz Nándort ugyanis a kir. törvényszék ez év tavaszán 100 korona pénzbírságra marasztalta el.

Fellebezés folytán a kir. tábla Urbán Adolf tanácselnök elnöklete és Molnár Géza táblabíró referálása után, megváltoztatta a kir. törvényszék marasztaló ítéletét és Mertz Nándor kereskedőt teljesen felmentette.

Az ítélet, amelybe a kir. főügyész is megnyugodott, jogerős lett. Mertz Nándor védője dr. Fodor Gyula volt.

Vérengzés Kossuth koszorujáért.

Éjjeli táviratunk.

Szeged, okt. 6.

Késő éjjeli távirat megdöbbentő kegyeletsértés hírére hozza Szegedről.

A szomoru gyásznapot Szegeden még emlékezetesebbé tette tapintatlan erőszakosságával a katonai térparancsnokság. Az emlékezés ünnepén ugyanis egy koszoru keltett feltűnést a Kossuth-szobor talapzatán. Hatalmas cserkoszoru ezzel a felirással: *a visszatartott katonák emlékeznek!*

A koszoru városszerle lelkesedést keltett, míg katonai körökben megdöbbentő visszatetszéssel értesültek a katonák kegyeletéről s végre is eltávolítani rendelték a koszoru. Erre aztán véres utcái harc keletkezett a nép és katonaság között s még most a késő éjjeli órákban is talpon a nép és katonaság Szeged utcáin, ahol gyilkos sortüz szántott végig az emberek sorain.

A véres szegedi gyásznapról részletes tudósításunk a következő:

Szeged, okt. 6. (Saj. tud. távir.) Kora reggel hatalmas cserkoszoru keltett feltűnést a Kossuth-szobor talapzatán. A koszoru szalagján e felírás állott: *a visszatartott katonák emlékeznek!* A közönség körében lelkesedést keltett a katonák kegyelele s a katonai parancsnokság is tudomást szerzett a koszoruról.

Bezzeg megdöbbentést keltett itt a merészség s Csalány altábornagy parancsára megjelent a szobornál Horváth honvéd főhadnagy két altiszttel és két közbakával, hogy eltávolítsák Kossuth

szobráról a koszoru. A közönség zajos tiltakozása közben tényleg a katonák magukhoz vették a koszoru s a városszerle házára vitték.

Városszerle óriási konsternációt keltett a katonaság illeten közbelépése s mintegy 4000 főnyi tömeg zajos tüntetéssel vonult a városszerle elé, a koszoru kiadását követelve.

Horváth főhadnagy azzal az indokolással adta át a koszoruta polgármesternek, hogy nem engedhetik meg a katonaságnak a politikai demonstrációkat.

A tömeg küldöttsége a koszoru kiadását követelte s Kulinyi Zsigmond hírlapíró nagyhatású beszéde után a polgármester elítélte a katonaság kegyeletsértését, a koszoru kiadta s a tömeg tomboló lelkesedése közepett visszavitték a koszoru s két rendőr a Kossuth-szobor kardjára helyezte azt. A tomboló tömeg innen a Horváth főhadnagy lakása elé vonult s összes ablakait bezúzták, mire szuronyos katonák a tömeget szétszórták.

Szeged, okt. 6. (Saj. tud. távir.)

Barcsay Károly szegedi ügyvéd táviratilag jelentést tett a történekről Kolossváry honvédelmi miniszternek példás megtorlását kérve a vakmerő kegyeletsértésnek. Egyszersmind bünvádi feljelentést tettek a térparancsnokság ellen kegyeletsértésért.

Szeged, okt. 6. (Saj. tud. távir.)

A koszoru visszahelyezése katonai körökben megdöbbentést keltett s Csalány altábornagy egyenes parancsára délután fél 3 órakor a 43. gyalogezred egy százada vonult ki Dominik százados vezetésével a Kossuth-szoborhoz s a nép tomboló tiltakozása között két katona levette a koszoru s a század fedezete alatt a katonai laktanyába vitték.

A lázas ingerült tömeg ezt látva a század katonaságot ostrom alá vette s kövekkel, téglákkal dobálva nyomon követte a századot. Egy katonát fején ért egy téglá s eszméletlenül rogyott össze.

A katonák erre szuronysegezve rohamot intéztek a tömeg ellen, miközben számos sebesülés történt. De a tömeg nem tágitott s ostrom alá vette a kaszányát és a tisztek lakását. Bezúzták az ablakokat s valóságos közáport zúdítottak a kaszányákra.

Szeged, okt. 6. (Saj. tud. távir.)

A város küldöttségileg követeli a koszoru kiadását s manifesztumban tiltakozik a kegyeletsértés ellen.

Szeged, okt. 6. (Saj. tud. távir.)

Egész délután izgatott tömegek lepik el az utcákat s a nyugtalanság egyre fokozódik, tudva, hogy a katonaság megtagadja a koszoru kiadását.

Szeged, okt. 6. (Saj. tud. távir.)

Este fél 7 órakor sok ezerre menő tömeg vonul a közös kaszánya elé s valóságos ostromot intéz a kapu ellen, már-már enged a kapu s egyszerre kivonul egy zászlóalj katona, s gyors vezényszóra sortüzet ad.

Borzalmas rémület. A tömeg fejvesztetten, kétségbeesve hátrál. Megrémült sikoltozással, a megsebesültek jajgatásá-

val borzalmas zsvivájá olvad, s mindenki menekül a gyilkos fegyverek elől.

A sebesültek.

A sortüzben sokan megsebesültek, 5-en súlyos sebeikkel eszméletlenül fekszenek a kórházban.

Nagy Ferencz kályhás karja át van löve s agyrázkódást szenvedett.

Fodor László négy helyen is súlyosan össze van szurkálva. Többen apró zuzódásokat és szurásokat szenvedtek.

Szeged, okt. 6. (Saj. tud. távir.) Este nyolcz órakor az utcai harc egyre tart. Lovasság verte szét a tömeget. Az utcák katonasággal vannak megszállva. A tisztek revolverrel felfegyverkezve járnak.

Szeged, okt. 6. (Saj. tud. távir.) Késő éjjel a tömeg még mindig az utcán ingerülten követeli a koszoru kiadását.

Szeged, október 6. (Saj. tud. távir.) A város holnap rendkívüli közgyűlést tart, melyen követelni fogják a koszoru kiadását s tiltakoznak a katonai kegyeletsértés ellen.

TAVIRATOK.

A v á l s á g.

Budapest, okt. 5. (Saj. tud. távir.) A kilenczes bizottság még mindig nem állapodott meg a szabadelvűek programjában. Mástkülönben Széll Kálmán kombinációja foglalkoztatja a politikai köröket. Széll Kálmán holnap utazik Bécsbe kihallgatásra.

Budapest, okt. 6. (Saj. tud. távir.) Nagy konsternációt keltett a vezető politikusok közt, hogy Tiszát ismét kihallgatásra hívta a király.

Budapest, okt. 6. (Saj. tud. távir.) A szegedi kegyeletsértés óriási telháborodást kelt a fővárosban, s a sajtó a megdöbbentés hangján ír a katonaság kihívó merészségéről s durva kegyeletsértéséről.

Masin Belgrád parancsnoka.

Belgrád, okt. 6. Péter király Masin ezredest, Draga királyné sógorát és gyilkosát Belgrád katonai parancsnokává nevezte ki.

Frigyes főherczeg ezüstlakodalma.

Bécs, október 6. Frigyes főherczeg tegnap Kapfenbergből és Izabella főherczegnő Pozsonyból ideérkezett. A főherczegi pár holnapután ünnepli ezüstlakodalma. (M. T. I.)

Óvintézkedés a pestis ellen.

Bécs, okt. 6. A Wiener Zeitung miniszteri rendeletet közöl, mely megszünteti az áruk bevitelére és átvitelére a pestisnek Marseilleben való fellépése alkalmából kiadott tilalmat. (M. T. I.)

Órült szoczialista agitátor.

Washington, okt. 6. Elliott, kit a fehérházból való behatolásakor letartóztattak, születt svéd és Mineapolisban mechanikus, hol gyakran beszédeket tartott a szoczializmusról

és tulzó hírében állott. Washingtonba utazása előtt meglátogatta Patterson várost, melyet sok anarkista összeesküvés kiinduló pontjának ismernek. Miután az orvosok Eliottot elmebetegnek találták elmegyógyintézetbe szállították. (M. T. I.)

Francia sajtó a Balkán ügyekről.

Páris, okt. 6. A Journal des Debates szóvá tevén az osztrák-magyar és orosz kommunikét, a következőket írja: A két hatalom eljárásától immár jobb eredményeket várnak, mint a milyeneket eddig értek el. Az akciónak nemcsak az a célja, hogy új bajokat akadályozzon meg, hanem a régiakat is orvosolni akarja. Az anyagi kérdés talán nehezebben lesz megoldható. Ausztria-Magyarország és Oroszország határozott magatartására való tekintettel remélhető, hogy Bulgária tekintettel lesz a meggondolást ajánló tanácsokra. (M. T. I.)

Uj angol miniszterek.

London, okt. 6. A kabinet a következőképpen egészült ki: Chamberlain Auten — pénzügyminiszter, Littleton Alfréd — gyarmattügyi miniszter, Brodrich John az indiai miniszter, Murray Graham — skót miniszter, Stanley lord postaminiszter, Vorster Arnold — hadügyminiszter. (M. T. I.)

A török nagykövet bukása.

Bécs, okt. 6. Machmud bég bécsi nagykövetet, akit Djevet dr. török orvos megpofozott, ma a szultán sajátkezűleg irt levélben visszahívta és állásától felmentette. Machmud bég a Jildiz kioszkba osztják be szolgálattételre s külföldre többé nem eresztik.

A bürok pénze.

London, okt. 6 A Standardnak jelentik Durbanból: A buroknak mult szombaton Vryneidban tartott gyűlésén Botha tábornok az Európáan összegyűjtött pénzösszegekről szolt és közölte, hogy mindössze 130,000 font sterlingről van szó. A pénzt egy transzváli bizottság kezeli. Ezen bizottság az összeget felosztotta a Fokgyarmat, az Oranje-gyarmat és Transzvál között. A Transzválra eső rész nagyon csekély és 40—50,000 fontra rug, mely összegből 30,000 fontot a gyermekek nevelésére szánnak. A neki és Delarayneknak küldött összegek nincsenek ideszámítva és 15,000 fontnyi tartalékösszeget képeznek. Botha felszólítja a gyűlést, hogy óvja meg függetlenségét, mely most abban áll, hogy ne felejtsek el anyanyelvüket. (M. T. I.)

A washingtoni merénylet.

Washington, okt. 6. Eliott, aki tegnap megakarta ölni Roosewelt köztársasági elnököt, midőn lefotgák, késével két rendőrt megsebesített, de önön magán is sebeket ejtett. A nagy lármára kijött a szobából Roosewelt elnök s azután a merénylőt elhurczolták.

Orültek a fehér házban.

London, okt. 6. A Daily Telegrbph jelenti Washingtonból, hogy az elnök visszatérte óta nem kevesebb, mint négy elmebeteget tartóztattak le a fehérházban. Hír szerint megtették a legszigorubb intézkedéseket. (M. T. I.)

KÖZGAZDASAG.

Forgalmi kimutatás 1903. okt. hó 6-ról. Tiszta buza körülbelül 7000 hltr. Kétszeres buza 800 hltr. Rozs 1400 hltr. Arpa 600 hltr. Zab 500 hltr. Tengeri 2500 hltr. Burgonya 300 hltr.

Marha ártáblázat 1903. okt. 6-ról.
 1 pár I-ső rendű jármos ökör 610—700 kor.
 1 pár II-od rendű jármos ökör 520—600 k.
 1 pár III-ad rendű jármos ökör 240—500 k.
 1 drb fejős tehén 110—280 k. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—320 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 130—200 k. 1 drb veres borju 26—52 k. 1 drb fél éves borju 42—74 k. 1 drb egy éves borju 50—80 k. 1 drb két éves borju 72—180 k. 1 drb hizott sertés 100 kgr.-ként 114—120 k. 1 pár fél éves sertés 36—50 k. 1 pár egy éves sertés 56—114 k. 1 pár két éves sertés 120—180 k. 1 drb igás ló 150—270 k. 1 pár ökörbőr 40—50 k. 1 pár tehénbőr 26—34 k. 1 pár borjubőr 10—20 k. 1 pár lóbőr 10—20 k.

Határidők.

	Budapest, okt. 6.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzse

	Budapest, okt. 6.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. okt. 6-án.

Magyar aranyjárdék 4%	118.25
Magyar koronajárdék	97.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	99.40
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	97.48
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	154.—
Osztrák járadék papirban	99.75
Osztrák járadék papirban	100.25
Osztrák járadék aranyban	119.25
Osztrák korona járadék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	152.—
Osztrák magyar bank részvény	15.76
Magyar hitelbankrészvény	714.—
Osztrák hitelintézet részvény	652.—

Pátisi vista	19.02
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.80
Németbirodalmi márka	254.40
Londoni vista	95.07
20 márkás arany	25.40

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Mintegy 50.000 különféle zöld ojtás eladó őszi szállításra, rendelések már most elfogadhatnak.

Szabó és Hajnal

fűszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybani szőlőeladás.

Csemege szőlő kilója 20 kr.

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és czukordinnyekben nagy választék.

Nagy raktár sajtneműek, prágai sódar, szalámiból. Naponta friss **TEA-VAJ** 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhírű

Előpataki gyógy- és borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal díjtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számítunk s díjtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABÓ ÉS HAJNAL.

Ujdonság! Megay Foot-Ball bombái a legkitűnőbb csokoládés gourmand-csemege 1 darab 15 kr.

Üzletmegnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy helyben a **Zöldfa-utca 36. sz. alatt** (a Zöldfa szállodával szemben)

Bank- és váltóüzletet

és Osztálysorsjáték főárudát

nyitottam.

Üzletköröm:

- Sorsjegyek és mindenféle értékpapírok vétele és eladása.
- Idegen bankjegyek, ércpénzek és kisorsolt sorsjegyek beváltása.
- Előleg nyújtása mindenféle értékpapírokra: helyi és vidéki pénzügyi részvényekre.
- Osztálysorsjegyek elárúsítása eredeti árban.
- Igervények elárúsítása minden huzáshoz.
- Szelvények beváltása, sorsjegyek utánnézése díjmentesen.

442.

Tisztelettel:

VÉCSI I G N Á C Z.

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 307.

ÚJ! VENDEGLŐ ÚJ!

A n. é. közönségnek, jó ismerőseimnek és barátaimnak van szerencsém becses tudomására hozni, hogy Nagy-Körözs-utca 1. szám alatt, egészen újonnan épített helyiségben egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

Vendéglőt

Szeptember hó 26. án este egy elsőrendű zenekar közreműködése mellett megnyitottam.

A gyönyörűen festett és berendezett nagy és kényelmes éttermemben tisztelt vendégeim kitűnő étellel, tisztán kezelt legjobb minőségű italokkal lesznek előzeny és legpontosabb kiszolgálás mellett ellátva és hiszem, hogy a teljes megelégedés folytán gyakran fognak megjelenésükkel szerencsésíteni.

A nagybecsű közönség pártfogását kérve vagyok

mély tisztelettel

SZABÓ GYULA,

vendéglős

Nagy-Körözs-utca, 1. szám.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-féle házban egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyiségekkel álló lakás f. évi november hó 1-től kiadó. 417

Hirdetések felvételnek a legjutányosabb árban e lap kiadóhivatalában.

ELSŐ NAGYVÁRADI

műkelfestő, pliszérozó és vegyészeti ruhatisztító intézet.

Fő-üzlet Körözs-utca 1. — Fiók-üzlet színház-bazár.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhívni, hogy üzletemet a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

pliszérozó intézettel

nagyobbitottam. Intézetem oly arányokban van felszerelve, hogy a legkényesebb izlést s teljesen föltümulja. Festek, pliszérozók és tisztítók bármilyen díszszel ellátott munkákat, színházi, katonai, egyházi ruhákat, mindenféle szőrmék és tollakat. Különféle arany, ezüst, vagy bármilyen díszszel ellátott tárgyakat saját felügyeletem alatt a legkitűnőbbben egészben tisztítok.

Csipkefüggönyök a legolcsóbb árban tisztíttatnak.

11 év óta fennálló, saját vezetésem alatt levő **VEGYITISZTÍTÓ INTÉZETEMBE** mindenki bizalommal küldheti tisztítás végett a ruhát, rég ösmert vegyítisztító intézetben minden munkát **mérsékelt árban vállalom** s törekvésem mindig, ezután is a közönség minden igényeit dicséretesen kielégíteni.

Mély tisztelettel

Szabó László,
vegyi ruhatisztító és kelmefestő.

DOLGOZÓ-TELEP: PECZE-UTCZA 170. (Saját ház.)

ÉRTESÍTÉS.

Áruházamban bevezetett nagy kedvezmény folytán van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy az

ősz és téli idény

remek divat-ujdonságai már megérkeztek, különösen kiemelendők a legszebb kivitelű

Női ruhakelmék, selymek, francia flanel és barchettek, kész női **blousok és aljak**,
Női, férfi és gyermek kalap ujdonságok
Szőnyeg, függöny, asztal és ágyterítők.
Vásznak és fehérneműek gyári raktára.
Különlegességek **szőrmeárukban**.
Fegyházkötött harisnyák.

Jeager tanár-féle alsó ruhák.
Menyasszonyi kelengyék, minden kivitelben elvállaltatnak.
Női ruhák elkészítése a legdivatosabb kivitelben lesz eszközölve.
Kézimuukák, rövidárúk és szabókellékek nagy raktára.

Kérem a n. é. közönség szives látogatását

Telefon: 232.

Kiváló tisztelettel

CZILLÉR IMRE,

Nagyáruháza,

Olaszi Fő-utca.

Fiók-üzlet Szt. László-tér.

Olcsó szabott árak!

A híres temesvári bőrkeztjük gyári raktára.